

A minőség-ellenőrzés tapasztalatai a pénz- és tőkepiac könyvvizsgálóinál

2014. december 8.

Szabó Zsuzsanna – Mádi-Szabó Zoltán
A Minőségellenőrzési Bizottság tagjai

2014. évi minőségellenőrzési feladatok

- I. A minőség-ellenőrzés folyamata
  - II. A 2014. évi minőségellenőrzési adatszolgáltatási rendszer részletes adatlapjai
  - III. A minőség-ellenőrzési módszertani kérdőívek
  - IV. Konszolidált kérdőív átdolgozása
  - V. Közfelügyeleti Hatóság minőségellenőrzése
  - VI. Minőségellenőrzéssel összefüggő módosítások a kamara szabályzataiban
- SZMSZ, Eljárási - Szabályzat**

A minőségellenőrzés folyamata a hatósági eljárás előtt

1. Minőségellenőrzési terv összeállítása (kiválasztás)
2. Az ellenőrzöttek tájékoztatása (honlapon keresztül is)
3. A részletes adatlapok
4. Ügyfildosszié kiválasztása minőség-ellenőrzésre
5. Minőségellenőrök hozzárendelése a vizsgálatokhoz
6. Minőség-ellenőrzés időpontjának és helyszínének egyeztetése
7. Bizottság értesítése a minőség-ellenőrzés időpontjáról és helyszínéről

A Minőség-ellenőrzés folyamata hatósági eljárás

Ügyintézési határidő: (Kkt. 7. § (7) bekezdés): **60 nap**

- hatósági eljárás megindítása: **20 nappal** a helyszíni ellenőrzés előtt

- zárójelentés megküldése: ellenőrzést követő **8 napon** belül (Kkt. 170. §)

- zárójelentés továbbítása az ellenőrzött részére: beérkezést követő **7 napon** belül (Kkt. 170. §)

- észrevétel: zárójelentés kézhezvételétől számított **15 napon** belül

Minőségellenőrzési részletes adatszolgáltatás

- Minőségellenőrzési adatlap főbb tartalma:
- Beszámoló formája, típusa, konszolidációra vonatkozó adatok bekérése
- Mérlegfőösszeg, árbevétel
- Tevékenységi kör
- Munkaráfordítás, könyvvizsgálati díj
- Kiadott jelentés minősítése

- **Részletes adatszolgáltatás megküldése: augusztus 15.**
- **Az adatszolgáltatás elmulasztása fegyelmi vétség! (KKT 174.§. (1), (2))**

A minőségellenőrzések hatóköre

Egyedi megbízások	Minőségellenőrzési rendszer	Pénzmosásról ... szóló jogszabály betartása (PMTV)
<p>1 db megbízás kiválasztása az utolsó, vagy az azt megelőző évből a szabályzat szempontjai szerint, Előnyben kell részesíteni a speciális gazdálkodókat!!</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Egyéni, asszisztens nélkül dolgozó könyvvizsgálók. 2. Asszisztenssel dolgozó egyéni könyvvizsgálók 3. 2-5 aláíró könyvvizsgálót foglalkoztató cégek 4. 6 főnél több aláíró könyvvizsgálót foglalkoztató cégek	<p>1 kérdőív alapján, melynek kérdőíve 6 kérdést tartalmaz</p>

Minőség-ellenőrzési módszertani kérdőívek

- Egyes megbízások ellenőrzése (1 db):
  - **Bővített ellenőrzési módszertan** (kérdőív) – megszűnt
  - **Általános ellenőrzési módszertan** (kérdőív) – nem speciális tevékenységet folytató gazdálkodókra vonatkozóan
  - **Speciális ellenőrzési módszertan** (kérdőívek) – hitelintézetek, biztosítók, pénzügyi vállalkozások, pénztárak, befektetési alapok, tőkekövetési alapok, konszolidált
- MER
- PMT

A minőség-ellenőrzés célja

- A kamara által működtetett minőség-ellenőrzési rendszer célja a könyvvizsgálók által végzett jogszabályon alapuló könyvvizsgálatok minőségének javítása, és ezáltal a könyvvizsgálatok és a könyvvizsgálók társadalmi elismerésének erősítése, a könyvvizsgálatok társadalmi hitelességének növelése.
- A minőségi garancia alapja a **Magyar Nemzeti Könyvvizsgálati Standardok** alkalmazása.
- Standard szolgál iránymutatásul a könyvvizsgáló minőség-ellenőrzési rendszerére vonatkozóan is.
- A könyvvizsgáló/társaság kialakítja a cégen belüli belső minőség-ellenőrzési rendszerét, melynek betartását társaságon belül számon is kéri. Ezáltal kellő bizonyosságot tud nyújtani arról, hogy a kiadott jelentések az adott körülmények között helytállóak.
- A kamara a minőség-ellenőrzés útján ellenőrzi, hogy a könyvvizsgáló munkája során betartja-e a standardokat.

Megbízás elfogadása

Tipikus hibák, hiányosságok

- A könyvvizsgáló nem mérlegelte az elfogadás körülményeit, vagy nincs dokumentálva.
- Elfogadó nyilatkozat nincs, vagy nem tartalmazza az elfogadás időtartamát.
- A megbízás időszakát érintően a szerződés nem lehet hosszabb időtávú, mint az elfogadó nyilatkozat, Az elfogadó nyilatkozat és a szerződés dátuma között nem lehet 90 napnál több.
- A megbízási szerződésben **összeférhetetlenség** fordul elő (képviselet, adótanácsadás, könyvelés ellenőrzése, beszámoló készítése, vélemény minősége).
- A megbízási szerződés nem tartalmazza a standardban meghatározott elemeket.

Tervezés - Tapasztalt hibák, hiányosságok

Nincs dokumentált eljárás:

- Csalás hamisítás kockázatára,
- Vállalkozás folytatásának elvének való megfelelés kockázatára,
- Lényeges fordulónap utáni esemény kockázatára,
- Nyitó egyenlegek vizsgálatára,
- Kapcsolt felekkel folytatott tranzakciókra,
- Kritikus IT rendszerekre,
- Üzleti folyamatokra, üzleti kockázatokra,
- Eredménykimutatás soraira, közzéteendő információk vizsgálatára.

Ha a tervezés nem kockázatbecslésen alapul, azzal járhat, hogy nincs elég eljárás tervezve lényeges kockázatok csökkentésére, illetve nem releváns eljárások kerülnek végrehajtásra.

Bizonyítékgyűjtés - Tapasztalt hibák, hiányosságok

- ❑ Munkaprogram - bizonyítékszerzés összehangolatlan,
- ❑ Kritikus céloknál az állításra vonatkozó bizonyíték hiánya,
- ❑ A teljességi nyilatkozat hiánya , tartalmi problémái, hiányosságai, dátuma,
- ❑ Jogi nyilatkozat hiánya, tartalmi problémái, felhasználásának elmaradása,
- ❑ Egyeztetések elmaradása,
- ❑ Hitelek hiányos ellenőrzése (szerződéssel alátámasztás, lejárat, biztosítékok),
- ❑ Követelések/kötelezettségek (garanciák, kezesség) feltáratlanok,
- ❑ Eltérések kezeletlensége – a feltárt eltérések miatt növekszik a kockázat,
- ❑ Bizonyítékok áttekintése, következtetések levonása elmarad (ne szólj szám, nem fáj fejem),
- ❑ A bizonyítékok és a könyvvizsgálói vélemény nincs összhangban.

Áttekintés - Tapasztalt hibák, hiányosságok

- ❑ Nincs elemzés a végleges beszámolóról,
- ❑ Nincs számítva lényegesség a végleges beszámoló alapján,
- ❑ Nincsenek figyelembe véve lényeges fordulónap utáni események,
- ❑ Nincsenek figyelembe véve azonosított csalási események),
- ❑ A tervezési dokumentum változtatása nélkül változtatnak a könyvvizsgálati eljárásokon,
- ❑ Lényeges munkalapokat a könyvvizsgáló nem tekint át,
- ❑ Lényeges könyvvizsgálati döntések nincsenek dokumentálva (MER ellenőrző lista).

Jelentés-jelentéskészítés

Könyvvizsgálói Jelentéshez kapcsolódó eddig tapasztalt lényeges hibák a gyakorlatban

- Jelentésben utalás a hiányosságokra, de ennek hatása nem jelenik meg a véleményben,
- Jelentős és átfogó tényezők figyelmen kívül hagyása (pl. vállalkozás folytatásának elvének való meg nem felelés),
- Indokolatlan korlátozás, figyelem felhívás,
- Jelentésben vezetői levél témák,
- A teljességi nyilatkozat dátuma eltér a jelentés dátumától.

MER ellenőrzésének kérdőívei

- Egyedül, asszisztens nélkül
- Egyedül asszisztenssel
- 2-5 fő könyvvizsgáló és asszisztens
- Legalább 6 fős társaságok értékeléséhez

A MER ellenőrzése

- külön kijelölés alapján,
- Kérdőívekkel,
- KET alapján,
- könyvvizsgáló céget ellenőrizzük (képviseli az ügyvezető, vagy meghatalmazottja),
- dokumentálás: jegyzőkönyvvel.

MER gyakorlati hiányosságai 1.

A szabályzatok a mintaszabályzatok alapján készültek, de több esetben a **könyvvizsgáló csupán kinyomtatta a mintaszabályzatot.**

Gyakran **elmarad a szabályzat testre szabása, kiegészítése a tényleges működésnek megfelelően,** ezért nem azonosítható a könyvvizsgáló szabályzata, nem derülnek ki a működési jellemzők, nem igazolható a hatálybalépés, nem állapítható meg a gyakorlatban való alkalmazás kezdete.

MER gyakorlati hiányosságai 2.

Általában hiányos a kockázatok mérlegelési módja – nem határozza meg a könyvvizsgáló, hogy **mely ügyfelek, helyzetek, események jelentenek számára magas kockázatot és hogyan kezeli azokat.**

Pl.: speciális minősítést, szaktudást igénylő ügyfelek, megbízások esetében (pénzintézet, IFRS, stb.), vagy kiemelt kockázat esetén milyen eljárásokat kell végrehajtani pl.: **kötelező külső konzultáció, belső minőség-ellenőrzés, kiterjesztett áttekintés, tapasztalt kollégák bevonásának, külső-belső specialisták felkérésének alkalmazása.**

MER gyakorlati hiányosságai 3.

Az egyéni könyvvizsgálók jellemzően nem foglalkoznak a szabályzat és a gyakorlati munkalapok összhangjával.

A szabályzatban legtöbbször a saját rendszerüktől függetlenül hivatkoznak a mellékletekre, melyeket nem alkalmaznak.

Számítógépes programot használnak, de nem az abban szereplő referenciaszámokra hivatkoznak a szabályzatban.

A könyvvizsgálónak nincs egységes rendszere, a munkalapokat különböző rendszerekből gyűjtötte össze és az ott hivatkozott, eltérő rendszerű referenciaszámmal együtt vette át.

A PMTV ellenőrzések során megállapított hiányosságok

Az ellenőrzöttek jellemzően a kamara által közzétett mintaszabályzatot alkalmazzák.

Jellemző hibák:

- Elmarad a felelős személy kijelölése és bejelentése
- Nem minden esetben történt meg az ügyfelek azonosítása és/vagy ez nem dokumentált, illetve nem a hatályos törvények szerinti beazonosítás történik
- Nem rendelkeznek ügyfél nyilvántartással

Közérdeklődésre számot tartó gazdálkodó (1)

- A Kkt. 2. § 19. alapján az a gazdálkodó, amelynek átruházható értékpapírjait az Európai Gazdasági Térség valamely államának **szabályozott piacán kereskedésre befogadták**, minden olyan, az előző pont hatálya alá nem tartozó gazdálkodó, amelyet jogszabály közérdeklődésre számot tartónak minősít.
- A hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény 6. § (1) bekezdés 62. pont értelmében **közérdeklődésre számot tartó hitelintézetnek** minősül a nyilvános részvénytársasági formában működő hitelintézet és az a hitelintézet, amelynél a tárgyévet megelőző üzleti évben a mérlegfőösszeg meghaladta az 500 milliárd forintot.

Közérdeklődésre számot tartó gazdálkodó (2)

- A biztosítókról és a biztosítási tevékenységekről szóló 2003. évi LX. törvény 3. § (1) bekezdésének 97. pontja értelmében **közérdeklődésre számot tartó biztosítónak** minősül a nyilvános részvénytársasági formában működő biztosító és az a biztosító, amelynél a tárgyévet megelőző üzleti évben az éves bruttó díjbevétel elérte az 1 milliárd 500 millió forintot.
- A tőkepiacról szóló 2001. évi CXX. törvény 62. § (1) bekezdése értelmében közérdeklődésre számot tartó kibocsátónak minősül a szabályozott piacra bevezetett értékpapír kibocsátója.

A közérdeklődésre számot tartó és speciális gazdálkodók részére készített jelentések összetétele a gazdálkodói típusok szerint:

Megnevezés	Aláíró könyvvizsgáló száma (fő)	Kibocsátott jelentés szám (db)	Kibocsátott jelentésszámból tőzsdén jegyzett (db)
Nem speciális és tőzsdén jegyzett	6	10	10
Hitelintézet	12	27	0
Pénzügyi vállalkozás	20	32	0
Befektetési alapkezelő	0	0	0
Pénztár	7	10	0
Biztosító társaság	1	1	0
Befektetési alap, kockázati tőkealap	8	41	2
Befektetési vállalkozás	7	8	0
Önkormányzat/Költségvetési intézmény	62	148	0
Összesen:	N/É	277	12

Közfelügyelet: megbízás(ok) kiválasztása

- A hatóság nemcsak közérdeklődésre számot tartó gazdálkodótól kapott megbízást választhat ki ellenőrzésre.
- Az ellenőr a helyszíni vizsgálat során további megbízásokat is kiválaszthat, ha az eredeti kijelölés hibás adatszolgáltatáson alapult, vagy az ellenőrzés során tudomására jutott információk alapján indokoltnak látja.

Közfelügyeleti minőség-ellenőrzés

Az ellenőr a minőségellenőrzést a 28/2013. NGM rendelet mellékletében szereplő kérdőívek alapján folytatja le.

KÉRDŐÍVEK:

Asszisztens nélkül, önállóan dolgozó könyvvizsgálók esetén:

52 kérdés (25 szabályzatra vonatkozó ún. eldöntendő kérdés, 27 alkérdés ún. gyakorlati teszt, minden fejezet végén egy kiegészítő kérdés)

Könyvvizsgáló cégek részére:

100 kérdés (32 szabályzatra vonatkozó, 68 gyakorlati teszt, minden témakör végén egy kiegészítő kérdés)

Egyedi megbízások kérdőíve:

190 kérdés + 53 IFRS kérdés

Az egyedi megbízások ellenőrzése során tett súlyos hiányosságok módosíthatják a cégszintű vizsgálat eredményét.

Az értékelési rendszer iránymutatás, a közfelügyeleti hatóságnak joga van azt módosítani.

A helyszíni ellenőrzés végén a felek megvitatják a minőség-ellenőrzés várható megállapításait. Jegyzőkönyv készül az ellenőrzésről, és amennyiben indokolt dokumentumjegyzék készül.

Közfelügyeleti ellenőrzés zárása

- Az ellenőr a helyszíni vizsgálatot követő 15 napon belül záró jelentést készít, melyet a hatóság továbbít a könyvvizsgáló vagy könyvvizsgáló cég részére.
- A záró jelentésre az átvételtől számított 8 napon belül az ellenőrzés alá vont írásbeli észrevételt tehet.

HATÁROZAT HOZATAL ÉS FELLEBBEZÉS

- A hatóság a záró jelentés és a beérkezett észrevétel alapján **határozatot** hoz
  - a minőségellenőrzés eredményének minősítéséről,
  - az előírt kötelezettségekről és
  - az indokolt intézkedésekről (továbbképzésre kötelezés, figyelmeztetés az előírásoknak nem megfelelő gyakorlat megszüntetésére, fegyelmi eljárás kezdeményezése)
-
- A hatóság a „nem felelt meg” minősítés esetén fegyelmi eljárást **kezdeményez** a Kamaránál, melyről indokolt esetben értesíti a Budapesti Értéktőzsdét illetve az érintett állami szerveket.
-
- A Kkt. 9/A. §-a alapján a közfelügyeleti hatóság által hozott döntés ellen a kamarai tag könyvvizsgáló, könyvvizsgáló cég – jogszabály megsértésére való hivatkozással – a határozat közlésétől számított 30 napon belül a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló törvény szerint **bírósághoz fordulhat**.

KÖSZÖNJÜK A FIGYELMET!!

